

Heegaard's radioforedrag i NRK, 1944 - 1945

Ellen S. Munkholm og Hans J. Munkholm

August 26, 1997

Baggrund

Da vi i juli 1997 besøgte Poul Heegaards barnebarn Rese Hjelle og hendes mand Lars Hjelle¹ fik vi kopi af manuskripter til en serie radioforedrag, som Poul Heegaard tilsyneladende² har holdt i den tysk-kontrollerede NRK i perioden fra februar 1944 til marts 1945.

Nazisterne havde inddraget alle norske radioapparater i 1941, og man fik kun tilladelse til genudlevering/genanskaffelse på betingelse af, "at hovedprocenten af familiemedlemmene er medlemmer af Nasjonal Samling og at alle disse har sin kontingent ajour-betalt. Dertil må en af hovedpersonene i familien være abonnent på Fritt Folk ...". Det må derfor antages at have været ganske kontroversielt, at en Professor Emeritus optrådte med en sådan serie foredrag.

Foredragene indeholder dog overhovedet ingen tilløb til politiske vurderinger. Den overordnede titel er i begyndelsen "Naturvitenskabens hövdinge" og senere "Naturvitenskabens hövdinge og pionere." Foredraget om Newton indledes med ordene "Jeg slutter den serie av korte levnetsskildringer av den klassiske naturvitenskaps hövdinge med ... Isaac Newton." så det er nok her de to serier skilles.

Hvert foredrag var af et kvarters varighed, og de enkelte titler og datoer er efter manuskripterne at dømme som følger:

¹I de sidste par år af sit liv boede Poul Heegaard meget af tiden i det hus, i Nordli, hvor nu Rese og Lars Hjelle bor.

²Vi forsøger p.t. at få verificeret, at foredragene faktisk er blevet afholdt.

Pythagoras, Mnesarchos' sønn	23.2 44	16 ⁰⁰⁻¹⁵
Arkimedes fra Syrakus	15.3 44	16 ⁰⁰⁻¹⁵
Hippark	5.4 44	16 ⁰⁰⁻¹⁵
Klaudius Ptolemaios fra Aleksandria	26.4 44	16 ⁰⁰⁻¹⁵
Roger Baco	17.5 44	16 ⁰⁰⁻¹⁵
Leonardo da Vinci	7.6 44	
Tyge Brahe	19.7 44	16 ⁰⁰⁻¹⁵
Galileo Galilei	9.8 44	16 ¹⁵⁻³⁰
Johannes Kepler	30.8 44	16 ¹⁵⁻³⁰
Christian Huygens	20.9 44	16 ¹⁵⁻³⁰
Isaac Newton	11.10 44	16 ¹⁵⁻³⁰
Filosoffen Leibniz og naturforskningen	6.12 44	16 ¹⁵⁻³⁰
Matematikeren Euler og naturvitenskapen	13.12 44	16 ¹⁵⁻³⁰
Naturerkjennelsens kritiker, Immanuel Kant	3.1 45	16 ¹⁵⁻³⁰
Den svenske "blomsterfyrste" Carl von Linné	17.1 45	16 ¹⁵⁻³⁰
Kjemien grundlægges. Fra Paracelsus til Lavoisier	31.1 45	16 ¹⁵⁻³⁰
Verdensrummets erobring. Fra solsystem til melkeveisystem	14.2 45	16 ¹⁵⁻³⁰
Elektricitetslæren grundlægges. Fra Coulomb til Volta	28.2 45	16 ¹⁵⁻³⁰
Matematikeren C. F. Gauss og naturvitenskapen	14.3 45	16 ¹⁵⁻³⁰

En del af manuskripterne er stemplet med journalnumre, som kunne tyde på, at de har været arkiveret (i NRK?) og senere genudleveret til Poul Heegaard. En sådan genudlevering kunne tænkes at have forbindelse med deres indarbejdelse i et andet (håndskrevet) manuskript i Rese og Lars Hjelles besiddelse. Titelbladet til dette ser således ud:

Naturforskningens Stormænd indtil det attende århundrede.

Almenfatteligt fremstillet af Professor Poul Heegaard.

København 1947.

så man må formode, at det er tænkt udgivet som bog i København.

Størstedelen af indholdet er en oversættelse til dansk af manuskripterne til radioforedragene. Nye personer, der omtales er Albertus Magnus, Kopernikus, Ole Rømer, Nicolaus Steno og Galvani. Desuden er der et forord, en liste over illustrationer og der er indarbejdet mere generelle afsnit om den joniske naturfilosofi, den hellenske og hellenistiske verdensanskuelse og naturvidenskabens forfaldstid.

Vi ved ikke, om der har været kontakt til noget forlag om udgivelse af dette manuskript.